

ویژگی های دولت کریمه در دعای افتتاح

مهین شهاوند^۱

سطح دو حوزه، رشته عمومی، ویژه دانشگاه حوزه الزهرا اندیشک

چکیده

یکی از دعاهایی که ویژگی های دولت کریمه امام زمان عج را بیان دارد، دعای افتتاح است. دعای افتتاح، از دعاهای معروف شب های ماه رمضان است که همواره مورد توجه و عنایت صاحبان معرفت و دلباختگان حق و محبان اهل بیت (علیه السلام) بوده است. راوی این دعای نورانی، محمد بن عثمان عمری، از نمایان خاص امام زمان (عج) است. در بخش سوم دعای شریف افتتاح به طور جامع به ویژگی های حکومت حضرت مهدی (عج) که به عنوان دولت کریمه است اشاره دارد. در این تحقیق به اهم ویژگی های دولت کریمه از جمله عزت اسلام و شیعیان، خواری نفاق و اهل نفاق، عدالت، از بین رفتن پریشانی ها، ریشه کن شدن فقر، تکامل تربیت و بلوغ روحی انسان، آزادی اسیران، وحدت، امر به معروف و نهی از منکر پرداخته است.

واژگان کلیدی: ویژگی ها، دولت کریمه، دعای افتتاح

^۱ نویسنده مسئول: setareh.1337.sh@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۲/۲۴

مقدمه

اندیشه‌ی ساختن مدینه‌ی فاضله که در آن، شهروندان، فضیلت محور و ارزش مدار زندگی کنند و زمینه‌ی بسط و توسعه‌ی معنویت و صلح و صفا و پاکی را که به رشد و تعالی انسانیت می‌انجامد آماده کند، از دیرباز در ذهن همه‌ی متفکران و مصلحان جامعه‌ی بشری مطرح بوده و هرکدام به فراخور افق فکری خویش، الگویی را پیشنهاد کرده‌اند. در این میان مکتب تشیع، با نگاهی ژرف و واقع‌بینانه به حقیقت انسان و نوع نیازها و استعدادهای او، انتظار دولتی را می‌کشد که تمامی افراد در آن از تساوی حقیقی برخوردار و در رفاه و آسایش باشند و کوچک‌ترین ظلم و ستمی بر آن‌ها وارد نیاید و بیم و هراسی نداشته باشند که این مهم فقط در دولت کریمه‌ی مهدی موعود(عجل الله تعالی فرجه) تحقق می‌یابد.

این معنا در بخش پایانی دعای شریف افتتاح بیان شده است که در آن از خداوند تقاضای برقراری دولت کریمه‌ی حضرت مهدی(عجل الله تعالی فرجه) و ویژگی‌های آن را داریم. بخشی از این ویژگی‌ها نظیر عزت اسلام و شیعیان، خواری نفاق و اهل نفاق، عدالت، از بین رفتن پریشانی‌ها، ریشه کن شدن فقر، تکامل تربیت و بلوغ روحی انسان، آزادی اسیران، وحدت، امر به معروف و نهی از منکر می‌باشد.

مفهوم شناسی:

۱_ دولت

۱_۱_ دولت در لغت: به معنای مملکت‌ها، کشورها، دولت‌ها، حکومت‌ها، بخت‌ها، اقبال‌ها" (معین، بی تا: ۱۵۸۱)

۱_۲_ دولت در اصطلاح: در معنای عام و خاص به کاررفته، در معنای خاص سازمانهای اداری و اجرایی را دربرمی گیرد که هیئت وزیران آن را اداره می‌کنند و ریاست آن با رئیس‌جمهور است. در معنای عام مترادف با «حکومت» است و شامل کلیه‌ی قوای سه‌گانه می‌شود که دارای یک صفت بارز به نام «حاکمیت» و سلطه در روابط داخلی و بین‌المللی است. (همان، ۲۶)

۲_ دعا

۲_۱_ دعا در لغت: به معنای صدا زدن و یاری طلبیدن است. (فیومی، ۱۴۱۴: ۸۶/۱)

۲_۲_ دعا در اصطلاح: به معنای گفتگو کردن با حق تعالی به نحو طلب حاجت و درخواست حل مشکلات از درگاه اوست. (همان)

۳_ کریمه

۳_۱_ کریمه در لغت: به معنای نیکو، خوب و پسندیده است. (معین، ۱۳۸۷: ۲۹۶۳/۳)

۳_۲_ کریمه در اصطلاح: یعنی بر محور کرامت دور می‌زند. (کرمانی، ۱۳۸۳: ۲۲۴)

دولت کریمه: پس از جابه‌جایی متعدد دولت‌ها، آخرین دولت، همان دولت بر حق کریمه حضرت مهدی (عج) که با اراده الهی شکل می‌گیرد. (کلینی، ۱۴۰۷: ۴۷۱/۱)

۴- افتتاح

۴_۱_ افتتاح در لغت: به معنی گشودن، بازکردن، شروع کردن، آغاز کردن. (معین، ۱۳۸۱: ۱۷۳/۱)

دعای افتتاح: از دعاهای معروف شب‌های ماه رمضان در کتاب‌های دعای معتبر آورده شده، راوی این دعای نورانی، محمد بن عثمان عمری، از نابیان خاص امام زمان(عج) است در بخش سوم این دعا به دولت کریمه امام مهدی (عج) اشاره دارد

(طاوس، ۱۴۱۸: ۱۳۸/۱). با توجه به تعریف هایی که از دعای افتتاح در بخش مفهوم شناسی آوردیم، در این بخش توضیحات بیشتری در خصوص دعای افتتاح خواهیم آورد.

دعای افتتاح با روح مهدوی و امام زمانی خود جایگاه ویژه ای دارد. ماه مبارک رمضان ماه دعا است. در میان همه ادعیه دعای افتتاح نزد منتظران اهمیت ویژه ای دارد. چرا که این دعا امر امام زمان (عج) است. امروز امام زمان (عج) سید همه انسان ها در این عصر و زمان هستند. امام زمان تاکید دارند دعای افتتاح را هر شب از ماه مبارک رمضان بخوانیم تا با این اهتمام و مدامت بر دعا ملائکه در حق ما طلب استغفار کنند. این مائده آسمانی هم سیراب کننده عطش روح و هم درسنامه منتظران است.

راوی دعای شریفه افتتاح محمد بن عثمان از نایبان خاص امام زمان (عج) آن را نقل کرده است. شیعیان دوازده امامی معتقدند از آنجایی که محمد بن عثمان از یاران نزدیک آن حضرت است، امام مهدی (عج) دعا را به نائب خود تعلیم داده است و او منتشر نموده است. به جهت اینکه شروع دعا با حمد و ثنای الهی است دلیل نامگذاری این دعا به افتتاح است.

دعای افتتاح شکل گرفته از سه بخش اصلی است و در هر بخش به موضوع خاصی پرداخته شده است. بخش اول با حمد و ستایش خداوند آغاز می شود و سپس درباره انتخاب راه صحیح و مورد تایید الهی، خشم و غضب خداوند و لزوم ترس و پرهیزگاری، یادآوری نعمت های خدا و اهمیت تفکر در نعمت های خدا صحبت می کند. در فرازهای دیگر انسان را از تکبر و بی توجهی نسبت به خداوند منع می کند و یادآوری می کند که درهای رحمت الهی همیشه به سوی بندگان گشوده است. بخش دوم بیشتر به صلوات بر محمد و آل و محمد می پردازد و از اوصاف مختلفی استفاده می کند که تا از ائمه معصومین یاد کند. بخش سوم دعای افتتاح که مهم ترین بخش آن است درباره انتظار فرج امام زمان (عج) است و به موضوعاتی همچون کم بودن یاران امام زمان و زیادی دشمنانش اشاره می کند. در این بخش سخن از دولت کریمه ای به میان می آید که زمینه را برای ظهور امام زمان (عج) آماده می سازد و برای مسلمانان آرزوی پیروزی و نصرت می کند.

دعای افتتاح را شیخ طوسی در مصباح المتعجل، کفعمی در مصباح و البلد الامین، سید بن طاووس در اقبال الاعمال، شیخ عباس قمی در مفاتیح الجنان و مجلسی در زاد المعاد، نیز نقل کرده اند. (مهدوی کنی، ۱۳۸۳: ۲) با توجه به تعریفی که از دولت کریمه در بخش مفهوم شناسی آوردیم، در این بخش توضیحات بیشتری در خصوص دولت کریمه خواهیم آورد.

دولت کریمه دولتی است که در آن اسلام و اهل اسلام عزیز و ارجمند شده و اهل کفر و نفاق خوار و ذلیل می گردند. ولی با عطف توجه به حکومت های جهان و دوران تاریخی آنها و دولت هایی که هم اکنون در مناطق مختلف بر ملل عالم حکم فرما هستند و هر کدام تحت قوانین و شرایطی خود ساخته منطقه خود را اداره میکنند بسیار محسوس است که از نظر حفظ منافع خود هیچ دولتی نتوانسته و نمی تواند مقررات مقام عدالت اجتماعی را رعایت کند و اکثر با توسل به زور و قدرت سلاحي و غیر سلاحي و اعمال نفوذ نامشروع بر ملت های خود و حتی بر دولت های دیگر تسلط پیدا کرده و خواه و ناخواه نتوانسته دولتی برقرار نمایند که از هر جهت عادل و تمام قوانین (حقوق بشری) را رعایت نمایند و از این جهت همیشه جمع کثیری از مردم جهان در ناعدالتی و نارضایتی به سر برده و از مزایا و حقوق اجتماعی محروم مانده اند. اکنون در تمام ممالک جهان جای چنین دولتی خالی است که تمام افراد آن از تساوی حقوقی برخوردار و در رفاه و آسایش باشند و کوچک ترین ظلم و ستم بر آنها وارد نیاید و بیم و هراسی نداشته باشند (زمردیان، ۱۳۶۲: ۳۹۸)

دولت کریمه چون ملاک اخلاق و کرامت انسانی است، با فقر و بی عدالتی و تبعیض سرسازگاری ندارد، چون بی عدالتی، کرامت انسان فقیر و پولدار هر دو را از بین می برد، پس پیشرفت و توسعه عدالت محور برای این است که بتواند اخلاقیات انسانی را در جامعه، هنجاری کند، به همین دلیل دولت کریمه، دولت قانونی صرف نیست، بلکه «دولت هنجاری» است و دولت نفاق و فریب و ریاکاری نیست؛ دولت صداقت و یکرنگی با مردم است. دولت کریمه دولتی معنوی است که بر

معنویت بنا می شود و عدالت و آزادگی را برای استقرار معنویت می طلبد هم به کرامت دنیوی انسان ارج می نهد و هم به کرامت اخروی انسان و سازمانهای دانش خود را براساس فوق، توسعه و بسط خواهد داد. (فیاض، ۱۳۸۴: ۱۶۲/۲)

و از طرف دیگر دولت هایی که در گوشه و کنار جهان تشکیل می شود دولت هایی هستند که بر گروه مختلف مردم که صاحب عقاد و دیدگاه جداگانه هستند، حکومت میکنند و حتی ممکن است دولتی افراد آن به هفتاد گروه دسته بندی شود، یکی مسلمان، یکی مسیحی، یکی یهود، یکی بودایی، یکی زرتشتی، یکی بت پرست، یکی گاو پرست تا .... دولت هایی که بخواهند این افراد را کنترل کنند بسیار دشوار است. و هیچ گاه نمی توانند حقوق فردی آنها را در مسیر عدالت واحده قرار دهند.

پس اگر در دنیا دولتی تشکیل شود که تمام افراد آن از مزایای حقوقی و عدالت اجتماعی برخوردار شوند و همه در زیر یک پرچم و صاحب یک کیش و مذهب یعنی همه خداپرست و صاحب ایمان باشند و قوانین و احکام الهی بین آنها جاری باشد و هیچ گونه اکثریت و اقلیتی نداشته باشند چنین دولتی را دولت کریمه گویند. (زمردیان، ۱۳۶۲؛ ۳۹۸)

اهم ویژگی های دولت کریمه در دعای افتتاح را به شرح زیر بیان می داریم.

۱_ عزت اسلام و شیعیان

« تُعْزِبُهَا أَلِإِسْلَامَ وَ أَهْلَهُ » اسلام و مسلمین را عزت بخشی.

عصر ظهور، عصر علو اسلام و عزت مسلمانان به ویژه شیعیان خواهد بود. که با قیام جهانی امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه)، شیعه عزیز و محبوب گشته و از اقتدار بی نظیری برخوردار می گردد و زمان سرافرازی و حاکمیت او فرا می رسد. (اکبری، ۱۳۸۳: ۱۸۴/۱)

امام صادق «علیه السلام می فرمایند»: «يَكُونُ شِيعَتَنَا فِي دَوْلَةِ الْقَائِمِ (عجل الله تعالی فرجه) (سَنَامُ الْأَرْضِ وَ حُكَاْمُهَا يُعْطَى كُلَّ رَجُلٍ مِنْهُمْ قُوَّةً أَرْبَعِينَ رَجُلًا؛ شیعیان ما در حکومت قائم (عجل الله تعالی فرجه)، بزرگان و حاکمان زمین اند که به هر مردی از آنها قدرت چهل مرد داده می شود. (مجلسی، ۱۳۸۷: ۳۷۲/۵۲)

گرامی داشتن اهل حق و ذلیل کردن منافقان از نظر آثار اجتماعی و تربیتی قابل تأمل است؛ چرا که تشویق و تکریم مؤمنان هم تقویت و دل گرمی بیشتر آنان را به دنبال دارد و هم در سایر افراد تأثیر مثبتی بر جای می گذارد. از سوی دیگر تحمیل منزلت پست اجتماعی و خوار کردن منافقان زمینه ی خوبی برای بازگشت آنهاست و در واقع این خشونت و شدت یکی از مصادیق ظریف و زیبای لطف و رحمت است. (غنوی، ۱۳۸۳: ۱۰۸/۱۳)

امام خامنه ای در مورد عزت اسلام می فرمایند: «در منطق قرآن، عزت واقعی و کامل متعلق به خداوند و متعلق به هر کسی است که در جبهه ی خدائی قرار میگیرد. در مصاف بین حق و باطل، بین جبهه ی خدا و جبهه ی شیطان، عزت متعلق به کسانی است که در جبهه ی خدائی قرار میگیرند. این، منطق قرآن است.» (خامنه ای، ۱۳۹۱)

دولت آن حضرت حافظ و پاسدار کرامت انسان های مومن و صالح است و کرامت هیچ کس شکسته و هتک نمی شود مگر آنان که بر اثر نفاق و دورویی کرامت خود را شکنند و از دایره انسانیت بیرون روند. (مهدوی کنی، ۱۳۸۳: ۲۰۰)

در جای دیگری خداوند متعال به پیامبرش دلداری داده و می فرماید: «وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ» (یونس: ۶۵)

گفتار مخالفان، تو را غمگین نسازد. زیرا عزت، به تمامی از آن خداوند است و او شنوا و داناست. اراده ی خداوند بر این است که در برابر آن همه تحقیر، پیامبر و مؤمنان عزیز باشند.

۲_ خواری نفاق و اهل نفاق

« وَ تَذَلُّ بِهَا النَّفَاقَ وَ أَهْلَهُ »

نفاق و اهلش را به وسیله آن خوار سازی.

یکی از اموری که پس از ظهور امام (عج) مطرح است، مجازات افرادی است که جهان را سراسر ناامن کرده، میلیون ها کشته و زخمی و معلول بر جای گذاشته اند و نابسامانی های مادی و معنوی را پدید آوردند. آنان جنایتکارانی هستند که جهان را به آن وضعیت اسفبار کشانده اند. پس از ظهور حضرت، تعقیب، دستگیری و محاکمه آنان امری حتمی است. (طبسی، ۱۳۸۰: ۱۱۶)

خداوند در آخرالزمان مردی را برمی انگیزد که کسی از منحرفان و فاسدان نمی ماند مگر این که اصلاح گردد». (صنعانی، ۱۴۰۳: ۱۱/۴۰۲)

اهل نفاق خوار و ذلیل شده و در موضع ضعف و تحت فشار قرار می گیرند (اکبری، ۱۳۸۳؛ ۱۸۴)

امام زین العابدین (ع) در دعای صباح ما را با چیزهایی که سبب عزت اسلام و مسلمین و ذلت نفاق و منافقین می شوند، آشنا می سازد. می فرماید: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَوَقِّفْنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا وَلَيْتِنَا هَذِهِ وَفِي جَمِيعِ أَيَّامِنَا لاسْتَعْمَالِ الْخَيْرِ وَهَجْرَانِ الشَّرِّ وَشُكْرِ النِّعَمِ وَاتِّبَاعِ السُّنَنِ وَمُجَابَبَةِ الْبِدْعِ وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَحِيَاطَةِ الْإِسْلَامِ وَأَنْتِقَاصِ الْبَاطِلِ وَإِذْلَالِهِ وَنُصْرَةِ الْحَقِّ وَإِعْزَازِهِ، وَإِرْشَادِ الضَّالِّ، وَمُعَاوَنَةِ الضَّعِيفِ وَإِدْرَاكِ اللَّهْفِيفِ. ؛ خداوند بر محمد و آل محمد درود فرست و ما را در این روزمان و در این شبمان و در تمام ایامان برای انجام خیر، و دوری از شر، و شکر نعمت ها، و پیروی سنت ها، و دوری از بدعت ها، و امر به معروف، و نهی از منکر، و پاسداری اسلام، و عیب جوئی از باطل و خوار ساختن آن، و یاری حق و گرامیداشت آن، و ارشاد گمراه، و یاری ناتوان، و پناه دادن به ستمدیده موفق بدار.» (انصاریان، ۱۳۸۹؛ ۳۸)

امام باقر (ع) می فرماید: «چون حضرت قائم قیام کند به کوفه می آید و در آن جا همه منافقان را (که به امامت حضرت عقیده ندارند) به قتل می رساند و کاخ های آنان را ویران می کند و با جنگجویان آنان می جنگد و آن قدر از آنان می کشد تا خداوند خشنود گردد». (مجلسی، ۱۳۸۷: ۵۲/۳۳۸)

امام حسین (ع) به فرزندش امام سجاد (ع) می فرماید: «سوگند به خدا که خون من از جوشش باز نمی ایستد تا اینکه خداوند، مهدی (عج) را برانگیزد. آن حضرت به انتقام خون من از منافقان فاسق و کافر، هفتاد هزار نفر را می کشد». (همان، ۱۴۰۴: ۲۹۹/۴۵)

۳_ عدالت

اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى وَ لِيِّ أَمْرِكِ الْقَائِمِ الْمُؤَمَّلِ وَ الْعَدْلِ الْمُتَنْظَرِ

خداوندا به ولی امر خود که قیام کننده و عدل مورد انتظار همه است درود فرست.

مسأله عدالت و پابرجایی آن در میان جامعه بشریت، آنچنان ضروری و مهم است که خداوند بزرگ بعثت همه پیامبران مرسل و نازل کردن کتاب های آسمانی را به آنان برای اجرای عدالت در میان امت ها و ریشه کن شدن ظلم و ستم قرار داده است. (مجتهدی سیستانی، ۱۳۸۵: ۳۱)

خداوند در سوره حدید می فرماید :

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ... (حدید: ۲۵)

همانا ما رسولان خود را با ادله و معجزات فرستادیم و برایشان کتاب و میزان نازل نمودیم تا مردم به عدالت رفتار نمایند. بنابراین هدف از رسالت پیامبران مرسل و نازل شدن کتاب های آسمانی بر آنان، اقامه عدل و داد در میان جامعه بوده است که متأسفانه با کارشکنی های قبیلیان از همان ابتداء تاکنون و تا قبل از قیام و حکومت حضرت بقیه الله الأعظم عجل الله تعالی فرجه، عدل و داد بر جامعه بشریت حکومت نکرده است. (مجتهدی سیستانی، ۱۳۸۵: ۳۱)

جالب توجه است که در آیه شریفه ، هدف از رسالت پیامبران و فرستادن کتاب های آسمانی را تشکیل جامعه دادپرور قرار داده است که آنان خود به عدل و داد رفتار نمایند نه آنکه فقط حکومت الهی در میان آنان عدالت را اجرا نماید .

گسترده شدن بساط عدالت در میان مردم و گرایش امت ها به عدل و داد ، آرمان پیامبران بزرگ الهی است که دولت الهی حضرت بقیه الله الأعظم ارواحنا فداه به آن جامه عمل می پوشاند و با حکومت عادلانه آن حضرت در سراسر گیتی و در میان تمامی جوامع بشری ، آرزوی پیامبران خدا تحقق یافته و رنج ها ، تلاش ها ، کوشش ها و زحمت هایی که آن بزرگواران در راه ایجاد حاکمیت عدل و داد در میان مردم متحمل شده اند ، به نتیجه می رسد .

در آن عصر شکوهمند ، پرونده ستمگران بسته خواهد شد و به حیات آنان خاتمه داده خواهد شد .

در آن روزگار فرخنده ، پرچم های کفر و ضلالت سرنگون گشته و طومار زندگی آنان بسته خواهد شد . (همان؛ ۳۲)

در آن عصر رهایی ، همه مظلومان جهان از دست ستمگران عالم نجات یافته و نظام زندگی انسان ها تغییر یافته و حیاتی تازه می یابد . و به این گونه آرمان های عالی پیامبران الهی و خاندان وحی علیهم السلام تحقق یافته و پس از گذشت قرن ها در جهان عملی می شود . و به همین دلیل حضرت بقیه الله الأعظم ارواحنا فداه موعود همه امت ها هستند .

تحول عظیم جهانی در حکومت عدل حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه آنچنان مهم و حیاتی است که نه تنها در سراسر جهان ستمگران و بدعت گزاران نابود شده و از میان برداشته می شوند ؛ بلکه آثار ظلم و بدعت هایی که آن ها مرتکب شده اند نیز از بین خواهد رفت . (همان؛ ۳۳)

لذا عدل آشکارترین صفات نیک آن امام است و نام عدل که بر آن مولا نهاده اند در واقع ترجمان کامل رسالت اوست . (جمعی از نویسندگان مجله حوزه؛ ۱۳۸۷؛ ۱۹۹)

در حکومت مهدوی هیچ ویژگی به اندازه ی عدالت، روشنی و نما ندارد. در بسیاری از روایات، از امام زمان (عج) به عنوان مظهر و تجلی کامل عدالت یاد شده است. (همان)

امام رضا (ع) در این باره می فرماید: «آن گاه که حضرت مهدی (عج) ظهور کند، ترازوی عدالت را در جامعه برقرار می کند و از آن پس، کسی به دیگری ستم نمی کند». (مجلسی، ۱۳۸۷؛ ۵۲ / ۳۲۱)

«خداوند زمین را با حضرت قائم (عج) زنده می گرداند. آن حضرت در زمین به عدالت رفتار می کند و زمین را با گسترش عدالت زنده می نماید؛ پس از آن که در اثر گسترش ستم مرده بود». (همان، ۱۳۸۴؛ ۵۱ / ۵۴)

۴_ از بین رفتن پریشانی ها

اللَّهُمَّ اَلْمُمْ بِهٖ شَعْنُنَا

خدایا، پریشانی ما را به یاری او جمع کن.

در روزگاری که جهان سرشار از شادی و خرسندی است و بساط شادمانی در سراسر گیتی همچون بهشت برین گسترده است ، افراد گرفتار ، زمینگیر و نابینا چگونه می توانند شریک شادی دیگران باشند !؟

چگونه ممکن است تابش نور ولایت ، همه جا و همه افراد را فرا گیرد ، ولی بر بیماران ، گرفتاران و... نتابد؟! و آنان همچنان در غم و اندوه و ناراحتی به سر برند !؟

برای شرکت همه افراد جهان در شادمانی جهانی ، و فراگیر شدن بساط شادی در سراسر گیتی ، با قدرت ولایت اهل بیت علیهم السلام گرفتاری از همگان رخت برمی بندد و بیماری و گرفتاری هیچ انسانی را نمی آزارد ! زیرا لازمه حکومتی که در آن فقط خداوند حکومت می کند و همه جهانیان در پناه قدرت ولایت می باشند و از شیطان و شیطان پرستان ستمگر نشانی نیست ، این است که همگان در راحتی و آسایش باشند . (مجتهدی سیستانی، ۱۳۸۵؛ ۱۱۳)

اکنون سزاوار است به همه آنانی که سایه شوم یأس و ناامیدی وجود آن‌ها را فرا گرفته، این بشارت بزرگ را از گفتار خاندان وحی علیهم السلام نقل کنیم، تا با گفتار سرورآفرین آن بزرگواران امید و انتظار سراسر وجودشان را فرا گیرد و وسوسه های شیطان فریبگر از افکار و اندیشه هایشان زدوده شده و بذر امید در اعماق قلبشان ریشه کند.

حضرت امام باقر علیه السلام فرمودند:

من أدرک قائم أهل بیتی من ذی عاهة برأ، ومن ذی ضعف قوی. (نعمانی، بی تا؛ ۳۱۷)

هر کس قائم اهل بیت مرا درک کند و مریض باشد سالم می شود، و کسی که دارای ضعف و ناتوانی است قوی می گردد. امام حسین (ع) درباره حکومت حضرت مهدی (عج) می فرماید: هیچ نابینا، زمین گیر و دردمندی بر روی زمین نمی ماند مگر آنکه خداوند درد او را برطرف سازد. (مجلسی، ۱۴۰۴: ۶۲/۵۳)

امیر المومنان (ع) می فرماید: آنگاه قایم ما که پنهان و مخفی است ظاهر می شود، در حالی که جبرئیل پیشاپیش او و کتاب خدا در پیش روی او است. آن حضرت بیماری پیسی و خوره را شفا می بخشد. (طبری، ۱۳۸۵: ۱۷۱/۱)

در عصر درخشان ظهور، نه تنها افرادی که دارای مرض های جسمی هستند شفا می یابند، بلکه بیماری های روحی و کمبودهای روانی همه افراد نیز برطرف می شود. زیرا توانا شدن همه افراد ضعیف، که ائمه علیه السلام وعده آن را داده اند، به بیماران جسمی اختصاص ندارد؛ بلکه هر گونه ناتوانی از قبیل ضعف در تصمیم گیری و اراده، پستی همت، ناتوانی در تمرکز فکر و هر گونه سستی و کمبود، در روزگار رهایی برطرف می شود، و نه تنها ضعف و بیماری از میان می رود؛ بلکه قدرت و سلامتی جایگزین آن‌ها می گردد. (مجتهدی سیستانی، ۱۳۸۵: ۱۱۴)

۵- ریشه کن شدن فقر

«وَاجْبِرْ بِهِ فُقْرًا؛ و فقر ما را جبران فرما».

در جامعه‌ای که نیازمند به زکات وجود نداشته و رهبری بخشنده چون مهدی (عجل الله تعالی فرجه) داشته باشد به طور قطع فقر از دامان جامعه زدوده خواهد شد. (مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۸۱: ۸۲)

در عصر شکوهمند حضرت مهدی (عج) سرشار بودن نعمت‌ها و فراوان بودن ثروت‌ها و امکانات، همه نیازمندان جهان را بی نیاز می سازد. در آن زمان از فقر و تنگدستی خبری نیست و غم به خانه‌ای راه نمی یابد. در آن زمان حکومت الهی حضرت بقیة الله الأعظم ارواحنا فدا، جهان را همچون بهشت برین می سازد و بساط نشاط و شادمانی را در سراسر عالم می گستراند و فراوانی نعمت‌ها جایگزین کمبودها و گرانی‌ها می شود. (همان: ۸۵)

در عصر شکوهمند ظهور، همه مردم از نعمت‌های فراوان برخوردارند به گونه‌ای که در سراسر گیتی گرسنه‌ای پیدا نمی شود. (همان: ۹۵)

در روایتی دیگر می فرماید: «مهدی گنج‌های زیرزمین را بیرون آورده، اموال را میان مردم تقسیم می کند و اسلام شکوه دوباره خود را باز می یابد». (طاووس، بی تا؛ ۶۹)

رسول خدا (ص) می فرماید: «در روزگار ناامیدی و پیدایش فتنه‌ها، شخصی به نام مهدی

ظهور می کند که بخشش‌های او بر مردم؛ گوارا خواهد بود». (طبری، ۱۳۸۵: ۱/۲۰۷)

بخشش مهدی (عج) پدران و بدون منت است. بنابراین، گوارا می باشد. برخلاف بخشش دیگران که به قیمت بندگی، یا دین فروشی یا گروگذاشتن آبرو تمام می شود. نیز آن حضرت می فرماید: «شخصی از قریش پدیدار می گردد... و در میان مردم،

اموال را تقسیم می کند و به سنت پیامبرشان رفتار می نماید». (حلی، بی تا: ۱/۱۰۸)

اما این ریشه‌کن شدن فقر علاوه بر بُعد مادی از جهت دیگری نیز قابل تأمل است؛ در دوران حکومت آن حضرت علاوه بر این که فقر مادی از بین می رود فقر معنوی هم وجود نخواهد داشت. چرا که آن حضرت پایه‌ی معرفت را به حدی بالا می برد

که هیچ فردی از افراد عالم بی بهره از دانش خداشناسی نخواهد بود. این پیکار با فقر علمی در زمان حکومت آن بزرگوار به حدّ اعلاّی خود خواهد رسید. (زمردیان، ۱۳۶۲؛ ۴۱۴)

۶_ تکامل تربیت و بلوغ روحی انسان

«اشْفَ بِهِ صُدُورَنَا وَ اَذْهَبَ بِهِ غَيْظَ قُلُوبِنَا»

به برکت او دردهای باطنی ما را شفا بخش و به او خشم دل‌های ما را فرو نشان.

تکامل تربیت و بلوغ روحی انسان از جمله برنامه‌های مهم قیام امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه) است. جزء اصلی در تشکیل اجتماع صالح انسانی، خود انسان است. انسان محور اصلی برنامه‌ریزی‌ها، قوانین، علوم و دیگر مسایل جامعه‌ی بشری است. از این رو، ساختن انسان و پرورش و رشد انسانیت او و تربیت اصولی افراد انسانی، مقدّمه‌ی اصلی تشکیل هر نظام صالح و انسانی است. (حکیمی، ۱۳۹۰: ۱/ ۲۲۷)

امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه) از این نقطه‌ی زیربنایی آغاز می‌کند تا دیگر برنامه‌های او به شایستگی انجام یابد. بنابراین تربیت و پرورش روح انسان‌ها و توجه به اخلاق و فضایل روحی آنان از اساسی‌ترین برنامه‌های ظهور حضرت است. (جمعی از نویسندگان مجله حوزه، ۱۳۷۸؛ ۲۰۵)

در دولت مهدوی اخلاق مذموم جای خود را به اخلاق حسنه خواهد داد و صفا و صمیمیت و یک‌رنگی و برادری در جامعه حکم‌فرما خواهد شد. (مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۸۱؛ ۹۹)

در حیات مهدوی جایی برای کینه و دشمنی در قلوب مردم نمی‌ماند و وقتی کینه از دل‌ها رفت بهانه‌ای برای خیانت، خودخواهی، انتقام، بدگمانی و... نخواهد بود و اخلاق مردم، اخلاق محمدی و علوی و مهدوی خواهد شد. (حائری، ۱۳۸۴؛ ۱۴/ ۲۲۵)

۷_ وحدت

«وَ كَثُرَ بِهِ قَلْتَنَا... وَ سُدَّ بِهِ خَلْتَنَا؛ زیاد کن جمعیت اسلام را... و نقص ما را مسدود ساز.»

از صدر اسلام تاکنون پراکندگی، شکاف و گسیختگی در میان مسلمین جهان در جریان است و اغلب به طور تفرقه با هم در نبرد و مبارزه هستند. (زمردیان، ۱۳۶۲؛ ۴۰۷)

ایجاد همبستگی و یک‌پارچگی در میان مسلمان‌ها و نزدیک کردن دیدگاه‌ها، افکار و آمال آن‌ها به یکدیگر، خواسته و آرزوی دست نیافتنی در وضعیت کنونی جهان است (کارگر، ۱۳۸۱؛ ۶/ ۱۸۰)

این وحدت حقیقی و همه جانبه تنها در عصر ظهور تحقق خواهد یافت. زیرا اساس وحدت، در پذیرش دین واحد یعنی اسلام است (اکبری، ۱۳۸۳؛ ۱۷۵)

در عصر ظهور، اسلام بر تمام ادیان پیروز می‌شود. بنابراین اولین برنامه‌ی قیام حضرت پس از برقراری اسلام، گردآوری مسلمین جهان و اهل حق و حقیقت است تا از پراکندگی‌ها و از هم پاشیدگی‌ها نجات پیدا کنند. (زمردیان، ۱۳۶۲؛ ۴۰۸)

پس از آن هماهنگی و همبستگی تمام ملل دنیا اتفاق می‌افتد و تمامی افراد جهان به آیین اسلام مشرف می‌شوند (همان؛ ۴۰۹) و در آن وقت است که مصداق این بیان حضرت ظاهر خواهد شد که عرض می‌کند «وَ كَثُرَ بِهِ قَلْتَنَا... وَ سُدَّ بِهِ خَلْتَنَا» زیاد کن جمعیت اسلام را... و نقص ما را مسدود ساز.

نتیجه آن که منظور از وحدت در عصر ظهور یک وحدت ناقص یا وحدت ظاهری و وحدت بر سر منافع دنیوی یا وحدت در توحید و نبوت و معاد تنها نیست؛ بلکه وحدتی حقیقی، عمیق و ریشه‌داری است که تمام جوانب فکری، عقیدتی، عملی،

اخلاقی و آرمانی را شامل می‌شود. همه یک دین، یک مذهب، یک رهبر و یک هدف دارند و حول یک محور می‌چرخند. (اکبری، ۱۳۸۳: ۱/ ۱۷۶)

۸_ آزادی اسیران

«وَفُكِّ بِهٖ أُسْرَتَا؛ و اسیران ما را آزاد ساز.»

در حکومت مهدوی همه‌ی اسیران در بند به دست آن حضرت از قید اسارت آزاد شده و هر تبعیدی و دور از وطن و خانواده به آغوش میهن و کانون گرم خانواده‌اش باز می‌گردد و حلاوت زندگی در پرتو عدل را در می‌یابد. (مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۸۱: ۸۸)

چنان که رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) از این مطلب خبر داده و فرموده اند: «إِذْ بَعَثَ اللَّهُ رَجُلًا مِنْ أَطْيَابِ عِتْرَتِي وَ أَبْرَارِ ذُرِّيَّتِي، عَدْلًا مُبَارَكًا زَكِيًّا... يَرُدُّ بِهٖ سَبِيَّ الْمُسْلِمِينَ حَيْثُ كَانُوا؛

خداوند مردی از بهترین فرزندان و پاک‌ترین عترت من بر می‌انگیزد که سراپا عدل و برکت و پاکی است... به وسیله‌ی او (مهدی) همه‌ی اسرای اسلامی را در هر کجا که باشند آزاد می‌سازد». (سلیمان، ۱۳۷۱: ۲/ ۹۵۰)

امیرمؤمنان (ع) می‌فرماید: «آن گاه که امام زمان (عج) ظهور کند، هیچ برده مسلمانی باقی نمی‌ماند، مگر آن که حضرت او را خریده، در راه خدا آزاد می‌کند و هیچ بدهکاری نمی‌ماند، مگر آن که حضرت بدهی او را می‌پردازد». (مجلسی، ۱۳۸۷: ۲۲۴/۵۲)

امام باقر (ع) می‌فرماید: «وقتی مهدی (عج) ظهور می‌کند، به سوی شهر مدینه می‌رود و هر کس از بنی هاشم را که در آن جا زندانی باشد، آزاد می‌کند». (متقی، ۱۳۹۹: ۲/ ۱۱۸)

اما این دعا از جنبه‌ی دیگری نیز قابل بررسی است؛ با توجه به این که هم اکنون همه‌ی ما گرفتار هوی و هوس نفسانی و آرزوهای بیهوده و دور و دراز و پایبند تمایلات و زینت‌های فریبنده‌ی دنیا و محبت‌ها و عشق‌های مجازی و محنت‌ها و بلاها و خصومت‌ها هستیم، اما زمانی می‌رسد که به فرمان خدای تعالی تمام این اسارت‌ها به وسیله‌ی وجود مقدس امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) برداشته خواهد شد. (زمردیان، ۱۳۶۲: ۴۱۹)

۹_ امر به معروف و نهی از منکر

«تَجْعَلُنَا فِيهَا مِنْ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِكَ وَالْقَادَةَ فِي سَبِيلِكَ»

و ما را در آن دولت از دعوت‌کنندگان به سوی طاعتت و رهبران به سوی راهت قرار دهی.

پیروان امام زمان از همان دسته و گروهی هستند که چه در زمان غیبت و چه در زمان ظهور باید مردم را به سوی کارهای نیک دعوت نمایند و اصولاً این یکی از وظایف برنامه دولت کریمه امام زمان است، که همه هماهنگ باید به سوی یک اجتماع پاک و پاکیزه پیش روند. و با هم برابری و برادری کنند، یکدیگر را به کارهای نیک توصیه نمایند از پیروی هوای

نفس باز ایستاده، در مسیر مقام معنویت گام بردارند و خلاصه امر به معروف و نهی از منکر کنند. (زمردیان، ۱۳۶۲: ۴۰۱)

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ» (آل عمران: ۱۰۴)

و باید از میان شما گروهی باشند که مردم را به نیکی فراخوانند و امر به معروف و نهی از منکر کنند و آنها همان رستگارانند. خداوند در قرآن کریم در همین رابطه می‌فرماید: «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» (اعراف: ۹۶)

اگر مردم ایمان آورند و تقوا پیشه کنند (که یکی از مصادیق تقوی امر به معروف و نهی از منکر است) به طور قطع، برکاتی از آسمان و زمین بر آنان خواهیم گشود.

دولتی ارزشمند و کریمه است که مردم در آن جامعه و فضا دعوت کننده به معروف باشند و از منکرات دوری کنند. از دیگر مشخصات آن دولت آن است که مردم در آن جامعه قائد و حرکت دهنده باشند. قائد بر خلاف سائق است. جامعه را به جلو حرکت بدهند و به فضائل اخلاقی، تقوا و مبارزه با کلیه مظاهر و مفاسد اخلاقی و تباهی عادت دهند.

قرآن خطاب به مسلمانان می فرماید: «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ» (آل عمران: ۱۱۰)

شما بهترین امتی هستید که بر مردم ظاهر شده اید؛ به شرط آنکه امر به معروف و نهی از منکر کنید.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: آمران به معروف، جانشینان خدا در زمین هستند. (نوری، بی تا: ۱۷۹/۱۲)

قرآن می فرماید: « وَ لَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ » (آل عمران: ۱۰۴)

از میان شما، گروهی باید دعوت به خیر و امر به معروف و نهی از منکر کنند.

تقویت روحیه نقدپذیری انسان با اجرای این دو فریضه امکان پذیر می شود؛ وقتی به صورت مکرر انسان مورد نقد خیرخواهانه دیگران واقع شود، روحیه نقدپذیری در او احیاء و تقویت می شود. فرد وقتی که از طریق امر به معروف و نهی از منکر عملش در بوته نقد گذاشته شد، آستانه تحملش بالا می رود و خود همین عمل باعث اصلاح او خواهد گردید (احمد زاده، ۱۳۸۷: ۳۰۹)

نتیجه گیری

در بخش سوم دعای افتتاح به بیان ویژگی های دولت کریمه پرداخته شده و یکی از مهم ترین آنها را که بسیار نوید بخش است، بشارت به برپایی دولت کریمه به حاکمیت حضرت مهدی (عج) است. دعای افتتاح، به ما می آموزد که امام را از سطح خواسته های شخصی خود، بالاتر ببینید، و به امام صرفاً به عنوان شخصیتی که در کوچه پس کوچه های درد و رنج، باید سراغ امداد غیبی اش را گرفت، نگاه نکنید، بلکه امام، آن شخصیتی است که با دولت کریمه اش، به اسلام در جهان عزت می بخشد.

در این دعای شریفه مهم ترین ویژگی های دولت کریمه امام عصر (عج) که روزی به عنایت الهی برپا خواهد شد را بیان کرده از جمله آنها: چنان که آن حضرت در دعای شریف افتتاح ((عدل)) نامیده شده است. «اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَيَّ وَ لِيْ أَمْرِكَ الْقَائِمِ الْمُؤَمَّلِ وَ الْعَدْلِ الْمُتَنْظَرِ؛ خداوندا به ولی امر خود که قیام کننده و عدل مورد انتظار همه است درود فرست». دومین ویژگی مهم، عزت اسلام و شیعیان «تُعْزِبُهَا الْإِسْلَامَ وَ أَهْلَهُ» اسلام و مسلمین را عزت بخشی. عصر ظهور، عصر علو اسلام و عزت مسلمانان به ویژه شیعیان خواهد بود. ویژگی مهم دیگر دولت کریمه امام عصر (عج) امر به معروف و نهی از منکر «تَجْعَلُنَا فِيهَا مِنْ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِكَ وَ الْقَادَةِ فِي سَبِيلِكَ» و ما را در آن دولت از دعوت کنندگان به سوی طاعتت و راهبران به سوی راهت قرار دهی. ویژگی مهم دولت کریمه، تکامل تربیت و بلوغ روحی انسان می باشد. در فرازی از دعای افتتاح از خداوند می خواهیم «اشْفِ بِهِ صُدُورَنَا وَ أَذْهَبْ بِهِ غَيْظَ قُلُوبِنَا» به برکت او دردهای باطنی ما را شفا بخش و به او خشم دل های ما را فرو نشان. ما هم به تاسی از فراز روح بخش این دعای شریفه می خوانیم «اللَّهُمَّ إِنَّا نَرْغَبُ إِلَيْكَ فِي دَوْلَةِ كَرِيمَةٍ تُعْزِبُ بِهَا الْإِسْلَامَ» خدای به سوی تو مشتاقیم، برای یافتن دولت کریمه ای که، اسلام و اهلش را به آن عزیز گردانی، اللهم عجل لوليک الفرج والعافیة والنصر.

منابع

- قرآن کریم.
صحیفه سجادیه.
مفاتیح الجنان.
احمدزاده، محمد غلام، "امر به معروف و نهی از منکر"، دانشگاه مذاهب اسلامی ۱۳۸۷ ه. ش.
اکبری، محمدرضا، پرچم هدایت، مسجد مقدس جمکران: کتاب جمکران، چاپ یکم، ۱۳۸۳ ه. ش.
جمعی از نویسندگان مجله حوزه، چشم به راه مهدی (علیه السلام)، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۷ ه. ش.
حائری، محمد مهدی "آثار فردی و اجتماعی عدالت مهدوی"، فصل نامه انتظار، شماره ۱۴، ۱۳۸۴ ه. ش.
حکیمی، محمد رضا، مهدی موعود، قم: انتشارات دلیل ما، چاپ یکم، ۱۳۹۰ ه. ش.
حلی، حسن بن علی، الرجال، بی جا، حیدریه، ۱۳۹۲ ق.
زمردیان، احمد، بیان حقیقت، شیراز: چاپخانه موسوی، چاپ سوم، ۱۳۶۲ ه. ش.
سلیمان، کامل، روزگار رهایی، ترجمه: علی اکبر مهدی پور، قم: آفاق، چاپ دوم، ۱۳۷۱ ه. ش.
صنعانی، عبدالرزاق، المصنف، محقق: حبیب الرحمان اعظمی، بیروت: المجلس العلمی، ۱۴۰۳ ه. ق.
طوسی، نجم الدین، چشم اندازی به حکومت مهدی (عج)، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، چاپ چهارم، ۱۳۸۰ ه. ش.
طاووس، ابوالقاسم، ملاحم الفتن، تهران: اسلامیه، چاپ پنجم، ۱۳۸۱ ه. ش.
طوسی، محمد رضا، الشیعه و الرجعه، نجف اشرف: مطبوعه آداب، چاپ سوم، ۱۳۸۵ ق.
طاووس، علی بن موسی، اقبال الاعمال، قم: مکتب الاعلام الاسلامی، چاپ دوم، ۱۴۱۸ ق.
غنوی، امیر، "عدالت اجتماعی از دیدگاه اسلام"، فصل نامه انتظار، شماره ۱۳، ۱۳۸۳ ه. ش.
فیاض، ابراهیم، "دولت کریمه و کرامت انسانی"، پگاه حوزه، ۱۳۸۴ ه. ش.
فیومی، احمد بن محمد، المصباح المنیر فی غریب الشرح الکبیر، قم: موسسه دارالحجره، ۱۴۱۴ ق.
کرمانی، عباس، موعود امم، قم: عصر ظهور، ۱۳۸۳ ه. ش.
کارگر، رحیم، "جهانی شدن و حکومت جهانی حضرت مهدی (علیه السلام)"، فصل نامه انتظار، شماره ۶، ۱۳۸۱ ه. ش.
کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، تهران: دار الکتاب اسلامیه، ۱۴۰۷ ق.
مجتهدی سیستانی، مرتضی، دولت کریمه حضرت مهدی (عج)، قم: الماس، چاپ دوم، ۱۳۸۵ ه. ش.
معین، محمد، لغت نامه، بی جا، موسسه مزدک، ۱۳۸۷ ه. ش.
مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، تهران: کتابفروشی اسلامیه، چاپ چهارم، ۱۳۸۷ ه. ش.
متقی، علی بن حسام، البرهان فی علامات مهدی آخر زمان، قم: شرکت رضوان، چاپ دوم، ۱۳۹۹ ق.
مرکز تخصصی مهدویت، ره توشه مهدی یاوران، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه)، ۱۳۸۱ ه. ش.
مهدوی کنی، محمدرضا، ترجمه و شرح دعای افتتاح، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۸۳ ه. ش.
نوری، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، قم: آل بیت، ۱۴۰۸ ه. ق.
نعمانی، ابو عبدا، الغیبه، ترجمه: مجتبی عزیزی، مسجد مقدس جمکران: جمکران، ۱۳۹۹ ه. ش.